

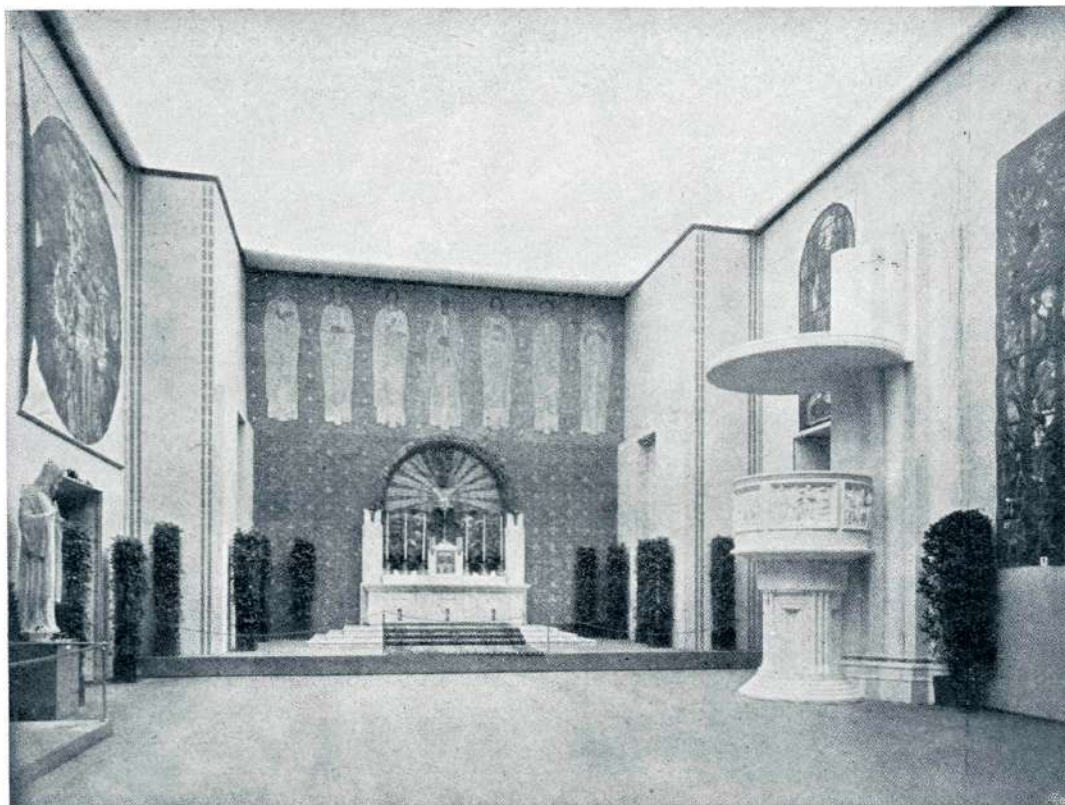
sistemom gub v obleki. Tako so si podobni Darovi. Vrhutega še bajna ubranost barv, nežna kot dih Duha, ki veje in ga ni videti.

Kakor je na prvi pogled razvidno, da bi ta mozaik (in Forstnerjev za cerkev v Ebelsbergu tudi) nikdar ne bil nastal, ko bi novo slikarstvo ne bilo ustvarilo predpogojev zanj, tako tudi neposredno spominja na monumentalno veličastvo mozaika sv. Pudenziane v Rimu ali na resno slovesnost obeh sprevodov v cerkvi sv. Apolinara Novega v Raveni. Nehote se človek zaloti pri tem, da primerja starokrščansko slikarstvo z najnovejšim; čudno je, toda primera je dobra in očitna. Če se potem še spomnimo, da je Plečnikova cerkev pravzaprav starokrščanska bazilika, da cerkvene posode in obleke dobivajo svojo prvotno formo, ki so jo imele od početka, se zavemo, kako smo prakrščanstvu — dasi tako daleč — vendar tako blizu.

To je značilno. Gotovo ni mogoče razložiti postanka stila samo iz kulturnih razmer; stilistični razvoj ima tudi svoje notranje pogoje. Toda

znano je, da se je cerkveni stil bistveno izpremenil takrat, kadar so se zgodile tudi v cerkvenem naziranju važne izpremembe. Postanek romanskega sloga spremlja v cerkvenem življenju končna verska ločitev vzhoda in zahoda, idealni pogon križarskih vojn, okrepitev moralne moči hierarhije. Ko nastaja gotika, vidimo, da je sholastični sistem dosegel svoj vrhunec z Akvincem in Duns Scotom. V 15. stoletju gre razvoj renesanse vzporedno s samopašnostjo in nasladnostjo papeškega dvora. Barok se rodi s protireformacijo, s težnjo Cerkve, ne teritorialno vladati, temuč si podvreči duše.

Danes doživljamo novo konsolidiranje verskega življenja. Svetovna naziranja se ostro ločujejo, strožja disciplina drži vernike trdno krog središča, starokrščanska praksa oživlja, prakrščanstvo je vedno bolj predmet studija in hrepenenja. Obenem smo videli zgoraj, da je umetnost jela črpati in se učiti pri materini umetnosti prvih stoletij. Ali je kaka zveza med tem? Morda smo ob postanku novega velikega cerkvenega stila.

F. ANDRIJA: MOZAIČNA OLTARNA STENA CERKVE SV. DUHA NA DUNAJU.